

Camins ramaders

Bagà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Bagà
Emplaçament Travessen el terme

Coordenades:

Latitud: 42.25349
Longitud: 1.85816
UTM Est (X): 405811
UTM Nord (Y): 4678553

Classificació

Número de fitxa 08016-86
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XII
Estat de conservació Regular
Protecció Legal
Observacions protecció: llei 3/1995, de 23 de març, de Vies Pecuàries
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Bagà. Plaça Catalunya, 7. 08695 BAGÀ
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: dg., 18/01/2004 - 01:00

Descripció

L'any 1977 el Parc Natural del Cadí-Moixeró va promoure la realització d'un estudi amb la intenció de conèixer, cartografiar, i descriure la xarxa de camins ramaders que comunicava les terres baixes amb l'alta muntanya. Van obtenir ajuda de Ramon Espel, coneixedor del camins i la toponímia local, i de l'Associació de ramaders de Muntanya del Berguedà que els van facilitar un llistat de ramaders coneixedors dels camins. (FUSTÉ, CAZORLA, 1997). En aquest estudi es van identificar els diferents camins ramaders que passen pel municipi de Bagà: 1- Camí vell de Bagà: part del camí és el GR-4-2, de aproximadament 2000 m de longitud, sense desnivell i de 3 a 5 metres d'ample. El camí va de Bagà a Guardiola. Passa per l'interior del poble, pel safareig, el carrer del Fang (en el que han posat escales i bancs que dificulten el pas dels ramats), carrer Muralla fins al carrer Sant Esteve, Avinguda Reina Elisenda, passa per darrera de les escoles i enfila la baixada de la Font del Sofre, Avinguda Salarich fins al carrer Raval, carretera del túnel del Cadí. 2- Camí dels Empedrats a Coll de Pendís (de Bagà a la Cerdanya). Té 8 km, un desnivell de 1000 m. És la ruta que es seguia per anar de Bagà a la Cerdanya. Va de Bagà a cal Cerdanyola on el camí s'estreny fins a Coll de Pendís, passa per les gorges dels Empedrats i arriba al refugi Sant Jordi i d'aquí a coll de Pendís. 3- Camí de Coll de Pendís a la font del Violí, per la Boixassa. És un itinerari alternatiu a l'anterior quan per època de pluges no es pot passar pels Empedrats. Té 4 km de llarg, 900 metres de desnivell i 1,5 metres d'ample. Passa pels Colls de la Boixassa, Galigans i Pelosa. Tendeix a la desaparició pel desús. 4- Camí de Bagà a Coll de Jou. Per la carretera de Riugréixer a l'Hospitalet de Roca Sança i d'aquí a coll de Jou. Segueix el camí Ral. 5- Camí de Bagà a coll de Pal per Paller de Dalt. Longitud 2,9 km, 1300 metres de desnivell. Una part és un camí de ferradura i altra part és carretera. S'uneix amb el camí de Sant Romà de la Clusa a Coll de Pal. 6- Camí de Sant Romà de la Clusa a Coll de Pal. Longitud 13,5 km, 1200 m desnivell. Terme de Guardiola. 7- Camí de Sant Martí del Puig a coll de Balma passant per Murcarols. Té 10 km de longitud, 600 metres desnivell. Puja per l'obaga de Murcarols fins al coll de la Bena i coll de Balma. És transitable i hi ha marcada una ruta de BTT. Els pastors tenien uns llocs de parada (returades) on aturaven els ramats a menjar i descansaven. Utilitzaven per protegir-se diferents tipus de construccions de pedra seca: si eren per pernoctar es diuen barraques de pastor; els paravents eren només eren un recer; i els padrons eren per guaitar el bestiar. Al límit de les pastures hi havia pletes per aplegar el bestiar.

Observacions:

Els camins ramaders estan protegits per la llei 3/1995, de 23 de març, de Vies Pecuarias. Segons la llei un camí ramader és la ruta per on discorre o ha discorregut el trànsit ramader, es a dir, que encara que no hi passi un ramat, la llei encara el considera com a tal. Es poden donar altres usos compatibles o complementaris a la seva naturalesa, donant prioritat al trànsit ramader. Són camins públics que gestiona la Generalitat de Catalunya a través del DARP. La llei obliga a inventariar, per protegir-los de les obres públiques, els particulars i l'abandonament en que es troben. Són imprescriptibles, es a dir, que el que ha estat camí ramader no pot deixar de ser-ho. Hi ha l'obligació de classificar-los des de l'any 1995, i s'han de senyalitzar per garantir el seu ús públic i la seva integritat. Mapa Comarcal de Catalunya: El Berguedà, E/ 1:50.000. Institut Cartogràfic de Catalunya. Edició de l'any 1994.

Història

Els camins ramaders eren camins per on els ramats feien la transhumància des dels Pirineus i altres muntanyes fins a la terra baixa o la marina, i en els que els ramats tenen drets de pas. La majoria dels camins tenen més de mil anys d'antiguitat ja que els trobem documentats al segle IX, però la seva utilització és més antiga encara que no consten als mapes i que hi ha pocs documents escrits. S'estan perdent i oblidant, a vegades per falta d'ús i a vegades perquè els mateixos particulars els fan desaparèixer intencionadament o per desconeixement. Per això s'ha de recollir de la tradició oral dels pocs pastors que els van fer i que encara ens poden ajudar a marcar els llocs de pas dels camins. El manteniment dels camins en ús és important perquè són corredors ecològics essencials per a la migració i l'intercanvi genètic d'espècies i

modelen el paisatge. El primer camí ramader que es va organitzar era el que al segle XII feien els ramats del Císter per tal d'enviar els ramats a passar l'estiu a les verdes pastures de l'Alt Berguedà, el Ripollès i la Cerdanya. Aquesta és una carrerada secundària resultant de la prolongació de l'antic camí ramader de Poblet als Rasos i que passava per Roda de Berà, Rodonyà, Santa Coloma de Queralt, Calaf, Pinós, Cardona, Montmajor, Berga, una bifurcació a Bagà i al Puigllançada, i una altra bifurcació a Castellar de N'Hug i Pla d'Anyella. A Bagà trobem diferent documentació dels Pinós que fa referència als drets de pastura (SERRA VILARÓ, 1930, vol II, p. 320) ja al segle XIII. Els cònsols fixaven els llocs on els veïns de la vila podien portar el ramat a pasturar. El 1257 la cabana del monestir de Santes Creus pasturava al port de Gavarrós.

Bibliografia

FUSTÉ, G.; CAZORLA, X. (1997). Estudi sobre els antics camins ramaders a l'Alt Berguedà. Estudi realitzat per estudiants de Ciències Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona, promogut pel Parc Natural del Cadí-Moixeró. Propietat del Parc. Inèdit. MIRALLES, F. i ROVIRA, J. (1999). Camins de transhumància al Penedès i al Garraf. Associació d'Amics dels Camins Ramaders. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya. (1999). Pla Especial del Parc Natural del Cadí-Moixeró. Inèdit. Propietat del Parc Natural.

